

Modum menighetsblad

NR. 2 · 1992 61. ÅRGANG

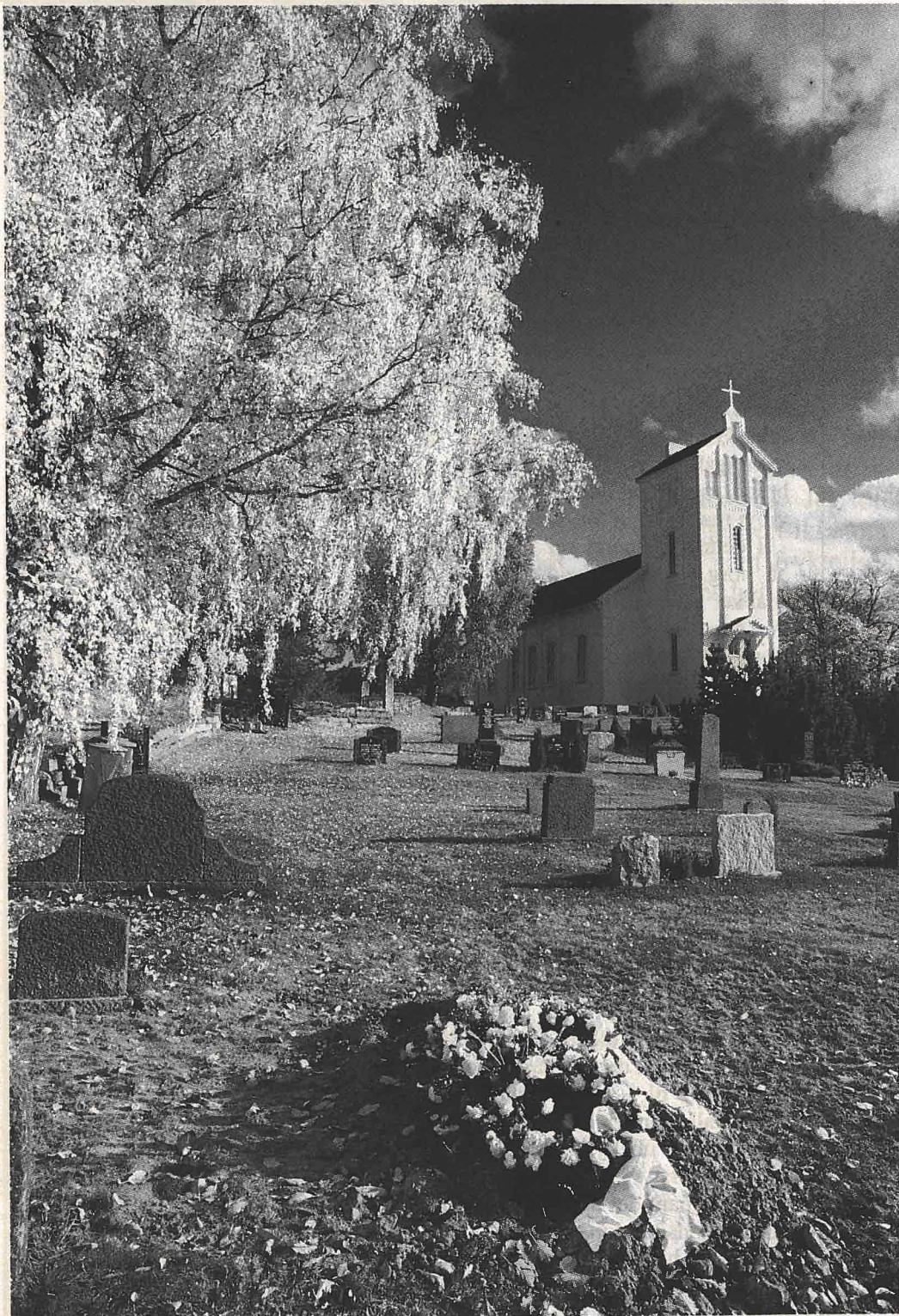

Foto: Olav Jakob Tveit

Tema i dette nummer: *Sorg og sorgarbeid*

Døden som speil?

Vi trenger døden som speil for å kunne se livet, sier Per Arne Dahl.

Se s. 4-5

Ett år etter mors død

Pernille Altern Darum (18 år) er vår midtsidegjest.

Se s. 8-9

Sorg på skolen

Også i Modum er sorgarbeid satt på timeplanen.

Se s. 6

«Inga moro i likferder?»

Kai Hunstadbråten følger oss på en historisk runde.

Se s. 7

Redaksjonelt...

Modum prestegjeld

Kirkekontor for Modum/prestekontor for Heggen sokn
Rådhuset, 3370 Vikersund
Betjenes av prest, kateket eller organist
man-fr 9-11.30.
Tlf 78 79 00(sentralbord). Direkte linje
når sentralbordet er stengt 78 77 67.

Prestekontor for Nykirke sokn
Doktorveien, 3340 Åmot
Tlf 78 46 93

Prestekontor for Snarum sokn
Snarum, 3370 Vikersund
Tlf 78 26 06

STILLINGER

Sokneprest Jon Mamen
Heggen, 3370 Vikersund
Tlf 78 70 17

Res.kap. Tormod Moviken
Jahrenvn. 3370 Vikersund
Tlf 78 23 50

Kallskap. Steinar Sund
Snarum, 3370 Vikersund
Tlf 78 26 06

Kateket Arild Løvik
Lerkeveien, 3370 Vikersund
Tlf 78 75 55

Organist Knut Johnsen (Heggen og
Nykirke)

Ø.Lovisenbergvei, 3340 Åmot
Tlf 78 45 86

Organist Anne Hæhre (Snarum og Rud)
Kleiva, 3370 Vikersund
Tlf 78 71 33

Organist (deltid) Heggen og Nykirke

Kirketjener Olav Hetland
Syrinveien, 3360 Geithus
Tlf 78 05 16
Kirkeverge Tone Hiorth
Kirkegårdskontoret, 3370 Vikersund
Tlf 78 79 00

MENIGHETSRÅD

Heggen menighetsråd, formann
Berit Haugerud
Flannum, 3370 Vikersund
Tlf 78 73 59

Nykirke menighetsråd, formann
Knut Johnsen
Ø.Lovisenbergvei, 3340 Åmot
Tlf 78 45 86

Snarum menighetsråd, formann
Jorunn Asbjørnhus
Rute 507, 3370 Vikersund
Tlf 78 27 86

MODUM MENIGHETSBLAD

Redaktør Berger Hareide
Orrelia, 3340 Åmot
Tlf. 78 41 47
Redaksjonskomite:
Aud Emanuelsen, Helge Gutuen,
Jenny Müller
Illustrasjoner og vignetter:
Valborg Simnes
Kasserer Sverre Asbjørnsen
Strandgata, 3340 Åmot

Postgironr 5 47 85 40
Bankgironr 2270.03.00874

Bladet trykkes i Caspersens Trykkeri A/S
Opplag 5250

Sorg og sorgarbeid

Dette nummeret kommer til påske. Og det er ei høytid som mer enn noen annen bringer til oss perspektivene om de store sammenhenger, liv og død. Kristus som døde for oss, og oppstod.

I våre liv møter vi også døden, enten som en naturlig ting, "i tidens fylde", ved enden av et langt og meningsfullt liv. Eller som brått og brutalt og altfor tidlig. Men uansett vil vi møte døden før eller seinere.

I dette nummeret ser vi nærmere på sorg og sorgarbeid. Jenny har snakket med vår gamle sambygding Per Arne Dahl, som er en av landets fremste eksperter på dette. Og han understreker betydningen det har for våre liv å forholde oss til døden. På midtsidene møter vi 18 år gamle Pernille Altern Darum, som mistet sin mor for snart ett år siden. Mari Wærsted Axelsen mistet sin mann for 6 år siden, i en familiesituasjon med tre små barn, og hun reflekterer over sine erfaringer i "Midt i hverdagen". Helge skriver om sin brors meningsløse død. Og vi bringer en presentasjon av noe som moingen og Lier-presten Per A. Sveaas har laget til bruk i skolenes sorgarbeid.

Det er mye i dagens samfunn som legger opp til å skyve unna og fortrenge alle tanker om død og sorg. Vi skal leve ubekymret og lykkelig. Intet må forstyrre våre illusjoner.

Det er bare det at livet mister alle sine dimensjoner uten dødens virkelighet. Og her kommer også påskens budskap inn på nytt i år: Kristus døde og han stod opp igjen. Hans død ble til liv, også for oss.

God påske!

Nå er vi i siget!

Når dere leser dette nummeret, vil dere se at det ligger en postgirotalong inni også denne gang.

Hvorfor? Selvsagt fordi vi har slik omtanke for alle dere våre kjære lesere som ikke har funnet igjen talongen fra forrige nummer.

I fjor var det ca. 20 % av husstandene i Modum som betalte det frivillige abonnementet til menighetsbladet.

I år la vi inn en talong i nr.1 i februar, og pr.1.april var det ca. 18 % av husstandene som hadde benyttet seg av den.

I våre store tro på moingene regner vi med at det er atskillig flere som gjerne vil betale, og som synes at bladet nå begynner å bli verdt det. Men så var det denne talongen, da. Hvor var det den tok veien?

Her kommer den igjen, kjære moing. Ikke mist den denne gangen, for det kommer ikke noen ny i neste nummer.

Men det hadde vært koselig å kunne fortelle dere i neste nummer at nå har vi fått inn de penga vi trenger.

Foreløpig er det 18 % som har betalt. Vi skulle gjerne hatt det opp i 22. % for å være sikker på budsjettet for 1992. Dere skal få høre hvordan det går. Vær sikker!

berger

berger

Ord til ettertanke:

Tårer på flaske

Da jeg var barn, kunne jeg gråte. Da jeg ble større, var det flaut for en gutt å felle tårer. Og da jeg ble voksen, hadde jeg langt på vei lært å kontrollere disse følelsene som presset gråten fram.

Men så en dag begynte jeg å gråte. En krise hadde rammet meg.

Jeg gråt intenst og nesten uten stans i mange dager. Jeg gråt meg tom for tårer flere ganger. Etterhvert avtok intensiteten. Men jeg tar fortsatt lett til tårene og gråter ofte. Det gjør vondt når jeg gråter, men det gjør også godt, for det letter noe av trykket inni meg.

Noen prøvde å trøste meg, men det var ikke lett, for jeg fant ikke trøst i noe av det de sa uten videre. Jeg ble av og til hilst med et fint bibelord, men klarte ikke å ta det til meg. De gode ordene jeg ble møtt med, markerte bare kontrasten og avstanden til mitt eget liv. Evangeliet gjaldt liksom ikke meg lenger...

Jeg prøvde selv å lese i Bibelen, men det var ikke særlig vellykket. Det var mange gode og fine ord, men de gav meg ikke trøst og hjelp og jeg fant ikke Gud der. Klagesalmene og Jobs bok var det eneste jeg klarte å lese. Her

møtte jeg noen som jeg kunne identifisere meg med. Her ble sorgen tatt på alvor i og med at klagen fikk lyde. Jeg var glad for at det fantes sånne skildringer i Bibelen.

Det lille jeg leste, gikk fort ut igjen, men *ett* ord gjorde særlig inntrykk på meg; Salme 56.9:

"Mine tårer har du samlet i din flaske." Er det sant Gud, at du er nær meg i sorgen likevel? Jeg føler ikke ditt nærvær, så jeg vet ikke om jeg tør tro det. Jeg har vært fryktelig sint på deg, for jeg synes heller du har forlatt meg enn at du er nær.

Men *hvis* det er sant Gud, at du har samlet mine tårer på din flaske, har du virkelig tatt sorgen min på alvor. Tenk å samle på tårer, ikke en er glemt... Hvis dette er sant, vet du hva lidelse er og hvordan du skal møte den som lider. Ikke med fine ord først og fremst, men med handling. Kanskje har dine kjærlige hender vært i virksomhet uten at jeg har merket det?

Tårer på flaske, – kanskje det er din måte, Gud, å fortelle at du fortsatt bryr deg om meg?

Johannes Øverbø

PER ARNE DAHL:

Vi får ikke øye på livet uten å se det med døden som speil

– Alle moinger kan være til hjelp for noen som har sorg. Bry dere om hverandre når dere har mistet noen eller har det vanskelig, for vi trenger alle litt godhet!

Det er Per Arne Dahl som kommer med denne oppfordringen. Han er godt kjent her i Modum da han i ti år var daglig leder ved Institutt for Sjelesorg ved Modum Bad.

Nå har han sitt arbeid ved Kairos veiledningssenter og Jølstad begravesbyrå i Oslo. Der bor han sammen med kona, Anne, og sine fem barn. Den aller yngste, Tobias, er bare noen uker gammel.

Per Arne har ikke dratt opp røttene fra Modum og omtaler seg gjerne som "gammel moing". Sammen med den nybakte 5 barns pappaen og med en kaffetår i sofakroken hos undertegnede, dveler vi først litt ved livets store under.

– Men hvordan er det for deg som står slik midt i livet å nesten daglig bli konfrontert med døden?

– Dagen før vår vesle Tobias ble født, forrettet jeg i begravelsen til Annes onkel. Det ble en sterk opplevelse av at livet leves ut i stadige rystelser mellom begynnelse og ende.

Det kjennes brutalt å stadig bli minnet om så mye godt og så mye vondt samtidig. Men det er jo det som er selve livet. Egentlig får vi ikke øye på livet uten å se det med døden som speil.

"Vissheten om døden gjør livet mer intenst"

– Det eneste som er sikkert i livet er jo at jeg en gang kommer til å dø. Likevel tenker jeg sjelden på det. Er det naturlig å fortrenge det med døden? Søren Kierkegaard sier: Vår rastløshet, uro og grådighet i livet er utslag av vår flukt fra døden. Dette bekrefter det de fleste opplever. Det må en erfaring av død til for å ryste oss opp av likegyldighet. «Fælt at det skulle så hard kost til forat jeg

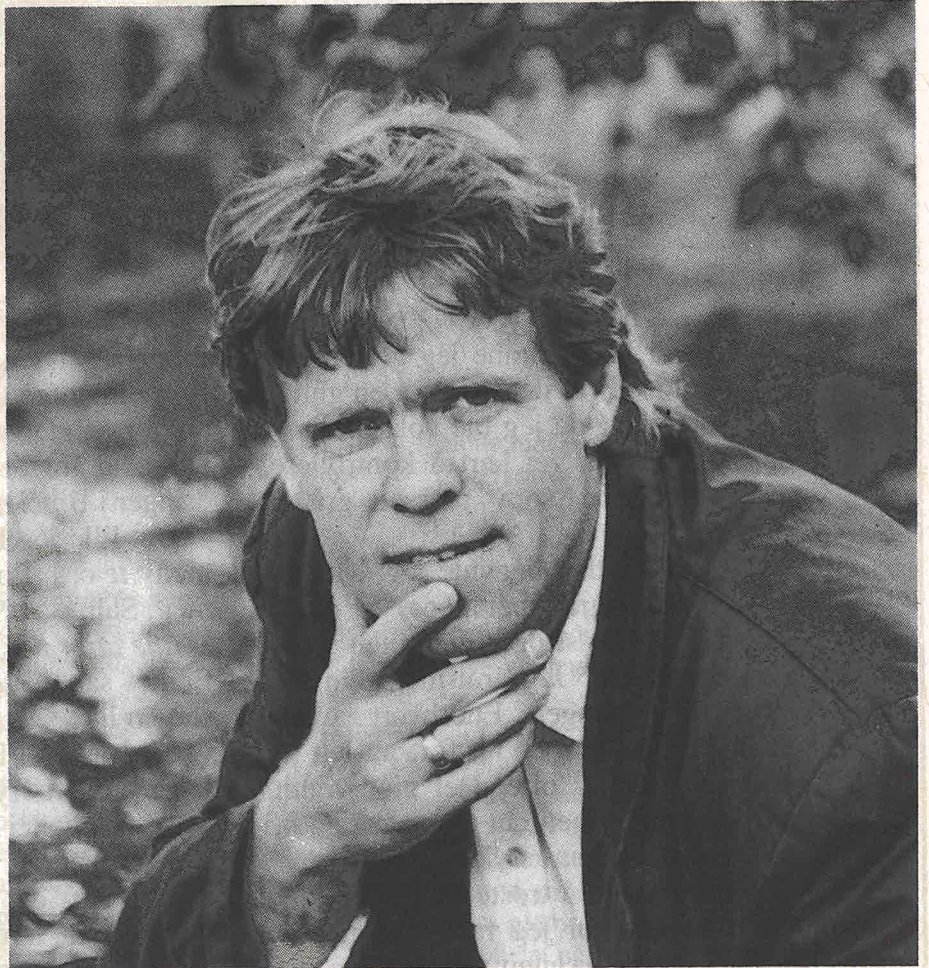

Foto: Norpress

skulle få øye på hva det egentlig betyr å leve», sa en mann til meg. For ham ble livet mye mer intenst i møte med vissheten om at han skulle dø. «Aldri var våren vakrere og sommeren mer intens enn den siste jeg kom til å oppleve», sa han før han døde.

"Døden er den siste fiende"

– Men det er vel ikke alle som opplever døden slik?

– I Den gamle boka heter det at døden er den siste fiende. Knapt noen fiender bringer med seg gode gaver. Døden er livets skygge, men jeg vet ingen mennesker som blir varme i skyggen. Noen sier at sorg og død fører dem nærmere sammen, men for svært mange blir slike tider en belastning for ekteskap og familie.

"Ingen svakhet å gråte"

– Selv ved dødsfall som en har vært forberedt på, oppleves vel ofte døden som et sjokk der følelsene tar overhånd?

– Det er godt at vi er kommet mer og mer bort fra fordommer om å være "tapper og sterk". Det er ikke mange som synes det er uttrykk for svakhet å gråte. Jo mer ærlige vi kan være om vårt indre liv og egne opplevelser, jo større forutsetninger har vi for å leve videre selv om vi har møtt sorg og død.

"Sorgen har mange ansikt"

– Det finnes vel mange forskjellige måter å reagere på når en mister en av sine nærmeste?

Sorgen har like mange ansikt som det er mennesker. Den står i forhold

til våre erfaringer, livssituasjon og personlighet. Det er viktig å respektere vår forskjellighet. Det finnes ingen skjema for hvordan sorgen skal være eller utvikle seg for å kalles sunn. Enhver må sørge slik det er naturlig. Men det viktige er å stanse opp og kjenne etter.

"Ritualene er våre gode hjelpere"

– Trenger vi ritualer i sorgprosessen?
– Det er trist at mange ritualer og skikker fra bygde-Norge er forsvunnet. Jeg tenker f.eks. på sørgebånd. Dette var en fin skikk for å markere at en var inne i en sorgfase. Man pyntet også med granbar rundt hjem og kirke for å vise ærbødighet. Bisettelse i hjemmet var vanlig med åpen kiste der det ble anledning til å ta avskjed med den døde i fred og ro. Nå er det mange som verken vil ha senkning av kisten eller blomster og kondolanse ved graven. Vi blir fattigere som mennesker om vi mister disse skikkene som er gode hjelpere til å kunne sørge.

"Vi søker altfor tidlig erstatninger"

– Hva med tidsfaktoren? Trenger vi lang tid til å sørge?
– Jeg er bekymret for vår manglende respekt for tid. Vi ser det også i forbindelse med separasjon og skilsmisse. Separasjonstiden respekteres ikke. Mange går inn i nye forhold rett etter meglingsforsøket. Også de

som har mistet sin kjære søker ofte altfor tidlig erstatninger. Det er naturlig å ønske seg en ny ektefelle, men jeg skulle ønske vi kunne tillate oss å sørge over tid både i respekt for vår felles lange historie og fordi dype følelser og bånd ikke lar seg kutte kjapt over. Det er viktig med et sørgeår der vi gjennomlever merkedager, høytider og årstider der vi tillater oss å kjenne på sorgen og savnet.

"Det viktigste er å være ærlig"

– Som prest hender det vel ofte at du må formidle dødsbudskap. Synes du det er vanskelig?
– Det å gå med dødsbud er verre i vår fantasi enn i virkeligheten. Menneskene har større evne enn vi tror til å ta imot. Men likevel tilhører det noe av det verste jeg må gjøre. Det viktigste er å være ærlig, si det som det er. Deretter må jeg la de som hører det gi uttrykk for sine følelser.

"Sorg er muligheten til å repetere sine savn"

– Jeg har hørt at du var med på å lede sorggrupper for de etterlatte etter den store ulykken med Scandinavian Star. Hvordan fungerer slike grupper?
– Sorg er ikke sykdom, men en normal reaksjon på tap. Derfor snakker vi ikke om terapigrupper, men sam-

talegrupper for etterlatte. Disse kommer jevnlig sammen over en periode på 1-2 år. For meg som leder av en slik gruppe er det ikke avgjørende hva jeg sier, men hva jeg muliggjør for andre å si. Sorg er muligheten til å få repetere sine savn igjen og igjen uten å føle at en er til bry. I en slik gruppe blir alle trygge på hverandre, for de vet at de blir forstått og respektert.

"Bry dere om hverandre!"

– Jeg blir lett usikker på hvordan jeg skal reagere overfor mennesker i sorg, og dermed holder jeg ofte avstand og blir passiv. Hvordan bør jeg forholde meg?
– Når noen har mistet sine kjære, spør de ikke etter gode råd og dyp-sindige forklaringer, men de verdsetter mennesker som kommer innom eller slår på tråden. Å sende en hilsen, bake noen rundstykker eller tilby en kaffetår varmer ofte mer enn mange og kloke ord. Jeg har pr. i dag aldri opplevd at sørgende har følt noen som innpåslitne, men mange har savnet besøk eller kontakt med naboer, slekt og venner. Alle moinger kan være til hjelp for noen som har sorg. Som "gammel moing" oppfordrer jeg alle bygdefolk: Bry dere om hverandre når dere har mistet noen eller har det vanskelig, for vi trenger alle litt godhet!

Jenny

Foto: O. J. Tveit

Sett sorgen på timeplanen

- Det er viktig å avklare sitt eget forhold til døden før en kan møte mennesker i sorg.

Moingen Per Auen Sveaas er res. kap. i Lier. Han har vært med å «sette sorgen på timeplanen» i Lierskolene. Våren 1990 tok nemlig helsesøstrene i Lier kontakt med prestene for å få et samarbeid til beste for mennesker i krise.

Et resultat av dette samarbeidet ble en planleggingsdag for lærerne med emne: «Barn og sorg». Så godt som alle skoler og barnehager i Lier benyttet seg av tilbudet.

Det kom også rykter til Modum om dette, og Per Auen Sveaas har sagt ja både til Buskerud og Enger skoler til en slik planleggingsdag.

Sveaas sier at målsettingen for planleggingsdagene er: «Å gi hver enkelt lærer innsikt i sorgens dynamikk slik at læreren/skolen kan gi adekvat hjelp til elever i sorg.»

Han sier videre at ordet innsikt er sentralt. En ønsker ikke bare å gi kunnskap, men også innsikt. Hvis en skal være i nærheten av andres død, så må en ha gjenkjent døden i eget liv.

Planleggingsdagen satser foruten innsikt på å gi kunnskap om sorgfasen, barns oppfatning av døden og om hvor viktig det sosiale nettverk er når en mister noen en har kjær.

Per Auen Sveaas sier at planleggingsdagen ble sterk for mange. En uttalelse fra en deltaker var: «Det var tøft. Det tvang en til å ta døden innover seg, til et oppgjør for seg selv. Viktig å avklare disse tingene for seg selv før en kan møte mennesker i sorg.»

Sveaas synes det er viktig at hver skole har sin handlingsplan i tilfelle læreres, elevers eller foreldres død. En bør også ha en plan for hvordan en håndterer ulykker med skader eller død til følge.

På planleggingsdagen ble det overfor lærerne understreket hvor viktig det er å ta vare på seg selv. Alle reagerer på den sorg en kommer nær, og det er viktig å ha noen

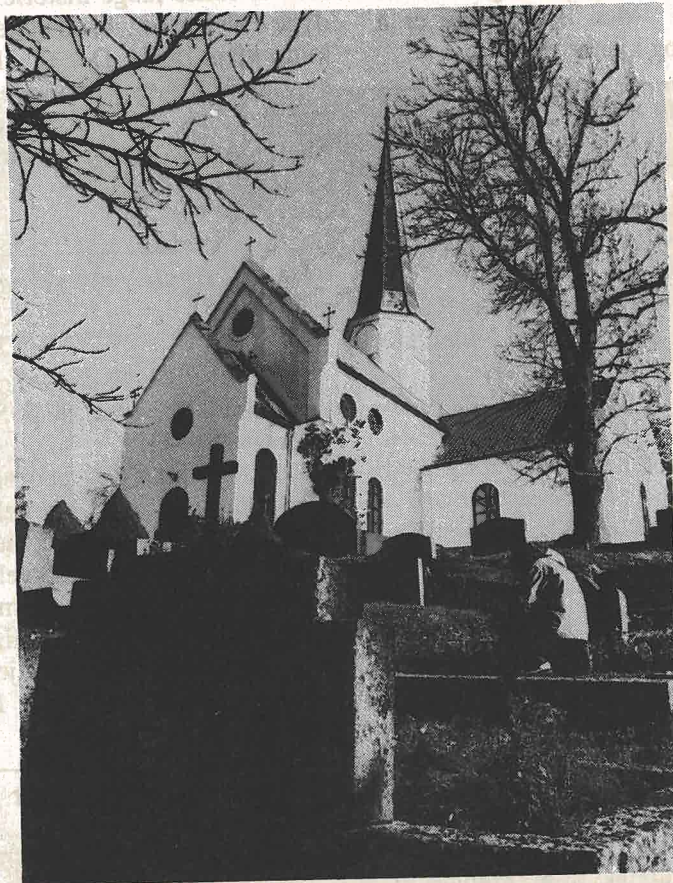

Foto:
O. J. Tveit

å dele sorg og følelser med. God egenomsorg innebærer at en aksepterer at en reagerer. Når en ønsker å være til hjelp for andre, må en ta godt vare på seg selv.

Vi tror det er viktig at alle Modums skoler også gjør noe på dette området.

Helge

Kurs på Buskerud skole

Skoleopplegget i Lier om sorg, som moingen Per Auen Sveaas hadde laget, har også vært prøvd ut i Modum. Lærer Ranveig Solumshengslet forteller at de hadde en planleggingsdag med Sveaas på Buskerud skole i februar i fjor.

- Det var kjempebra, og det var sterkt. Det sitter i kroppen ennå. Opplegget var svært konkret, så vi virkelig fikk føle hva sorg er. Og vi fikk jobba en del med hva vi som lærere bør gjøre når det skjer noe.

På Buskerud har de samla en del stoff, og har laget en slags beredskapsplan.

- Jeg vil jo aldri føle meg sikker på hvordan jeg vil reagere i ulike tilfeller. Men jeg føler meg trygget på å kunne snakke om det nå. Det er ikke så vanskelig lenger å kontakte mennesker i sorg.

På Buskerud fikk de bruk for dette i fjor, da det nesten ett år gamle barnet til en av lærerne døde. Ranveig forteller at de jobbet en god del med det da, og nesten alle ungene i klassen sammen med sin mor eller far deltok i begravelsen.

- Det er viktig å kunne møte slike ting. Kurset til Sveaas var veldig godt, og det hadde vært fint å kunne gå videre på det.

Gamle begravelsesskikker i Modum

Før jul kom det litt av en lokal bestselger til bokhandlene på Åmot og Vikersund, nemlig boka til Kai Hunstadbråten om "Gamle moinger og andre folk".

Det står også et annet forfatternavn på omslaget: Jakob A. Samuelsen. Samuelsen kom til Modum i 1911, og startet da etterhvert et omfattende innsamlingsarbeid om lokalt folkeminne. Og dette har da Hunstadbråten videreført.

Døden mer tett på livet

Kai Hunstadbråten forteller til Modum menighetsblad at begravelsesskikkene som er omtalt i boka, går tilbake til midten av forrige århundre. Det som er mest annerledes i forhold til i dag, var at alle døde hjemme. Det var bare helt unntaksvis at det ikke skjedde. Dermed hadde folk også døden atskillig mer tett på livet enn i dag. Og de tenkte nok mer på den, slik flg. sitat viser:

"Tømmeret vart skøri med handsag hime på gårdane, og da var det skikk og bruk å legge te sides av de beste furuborda te likkistebord. Det var og somme som laga si eia likkiste, så den kunne stå ferdig te tida kom."

Det var ikke noe begravelsesbyrå den gangen, folk måtte ordne opp sjøl. Men nabohjelp var vanlig, og det var ei stor ære å få "legge burt" liket.

Skjære av potteblomstene

Kvelden før gravferda ble kalt "kisteleggkvelden". Liket ble da lagt i kista, men lokket ble ikke lagt på. "Folk i grannelaget og skyldfolk" pleide da å komme på besøk.

Det var litt ulikt rundt omkring hvordan det ble gjort, forteller Hunstadbråten. I gammel tid var det lite vanlig å bruke blomster. Da de kom, tok de det som var tilgjengelig. Dvs. om vinteren måtte de skjære av potteblomstene sine. Det fortelles også at det var vanlig i gammel tid å ha ulike leiker kvelden før.

Denne kvelden ble etterhvert også kalt "sendingskvelden", fordi folk tok med seg sendingsmat. Det van-

ligste var nok rømmegraut, men også hveitekaker, lefsekling og sukkerbrød blir nevnt.

Bygdene var inndelt i bedarlag, med en "bearmann" som ansvarlig administrator. Han var også kjøkmester under gravferda. "Folk møtte opp anten dom var venner eller uvenner. Det skulle messom være glømt att alt den dagen."

Å synge ut liket

Det var vanlig å "synge ut liket" før de dro til kirka. Det var ikke så vanlig at presten deltok i dette, - han var "så reint for høg at det var itte før alminnelige folk å få hannom i huset". Som regel kom klokkeren eller læreren.

Det var klare skikker for ferden til kirka, forteller Hunstadbråten. "Dom skulle kjøre etter inann, itte dottevis, og te kjærka kjørte dom sakte, men på himveien kjørte dom det hesten var god før."

De pårørende måtte sjøl grave opp gravene, og etter jordfestinga kasta de igjen graven og la spadene i kors oppå.

"Det var mest eindags likferd,

men skyldfølka var ofte lenger. Dom drakk si mangelstid fulle og, men det vart itte regna før å væra høvelig."

Solid traktement

Traktementet var solid. "Når folk kom te likferda, fekk dom et glas vin eller brennevin, og så frukost føre dom drog te kjærka. Etter dom kom att, var det medda og kaffi og kaker. I nyere tid var det dessert au. Et glas toddi hørte og med. Kveldvoln åt dom ved midnattstid, og så fekk dom kaffi og wienerbrød utpå morran når dom reste him att."

Det var vanlig med dans utpå kvelden i gamle dager, og sang og viser. Etterhvert falt dette mer bort, og det ble også mindre vanlig med mye "drekkanes", forteller Kai Hunstadbråten, som til slutt har en historie om en gammel gubbe som kom hjem etter et mer moderne gravøl og kommenterte heller mutt: "Det er inga moro i likferdene nå lenger."

berger

Foto: O. J. Tveit

Ett år etter sin mors død:

- Jeg er glad jeg har kunnet gråte

- Jeg er glad jeg har kunnet gråte, og har hatt noen å snakke med. Men folk reagerer ulikt, og det er viktig at hver enkelt føler på hva som er naturlig.

Det er snart ett år siden nå, og det hele kommer sterkt tilbake igjen på nytt for Pernille når vi snakker om det.

Tidlig søndag morgen 28.april 1991 døde Pernilles mor, Randi Altern, etter flere års kamp mot kreft. Hun ble 46 år gammel, og etterlot seg Pernille, 17 år, og Ingeborg, 14 år.

- Mamma hadde vært sjuk i fem år da. I perioder hadde det gått bedre, og vi trodde og håpet alle at hun ville bli frisk.

Vi sitter en sein mars-kveld sammen hjemme hos Pernille i Badeveien på Vikersund. Eplekake og te på bordet, og stillhet i huset. Ingeborg har nettopp kommet hjem fra speidern, og har gått opp for å gjøre lekser. En god venninne av Randi, Britt Dahl, som har bodd sammen med dem dette året, er ute en tur i kveld.

Pernille har sagt ja til å snakke litt om hvordan det er å miste moren sin som 17-åring. Kanskje det kan hjelpe andre litt også. Men det er vondt og vanskelig å sette ord på det.

«Jeg ville ikke innse at det gikk mot slutten»

- Jeg var 13 år gammel da jeg fikk vite at mamma hadde kreft, og jeg husker jeg ble veldig redd til å begynne med. Men mamma sa hele tiden at hun skulle greie det.

Så jeg håpet jo.

- Når begynte du å skjønne at det ikke ville gå?

- Ved juletider for vel ett år siden, ja litt før det. Mamma ble mye dårligere da, kreften hadde spredd seg til leveren. Men hun ville ikke si noe om hvor vondt hun hadde det. Men jeg skjønnte det jo.

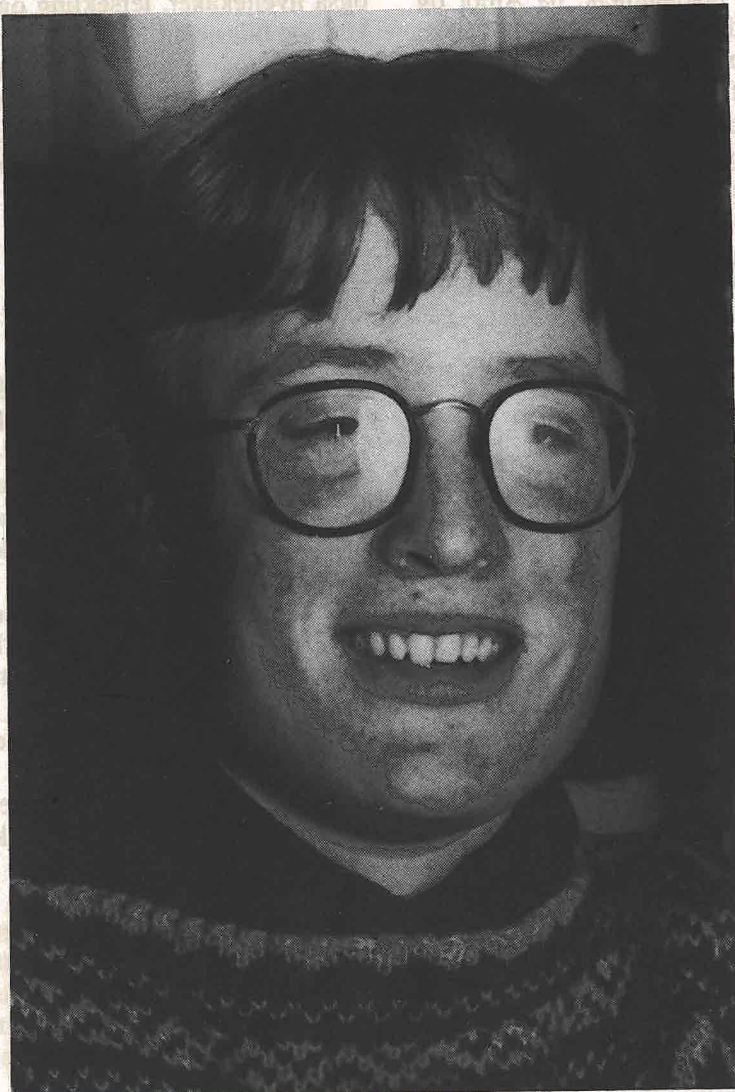

Foto:
Petter
Tandberg

- Hadde du noen du kunne snakke med om dette?

- Ja, Une og Håvard (tante og onkel) som bor på øst Modum tok det opp med meg, men jeg ville ikke innse at det gikk mot slutten. Det vil si, egentlig så hadde jeg i meg både det at jeg visste det ville gå galt, og det at jeg allikevel håpet at det ville gå bra. Da jeg så det gikk nedover, håpet jeg at hun likevel ville leve til Ingeborgs konfirmasjon i begynnelsen av juni.

Pernille hadde reist med skolen sin på studietur til England ei uke før moren døde.

- Mamma var bestemt på at jeg skulle få med meg den turen. Og det var en fin tur.

Hun rakk å få det meste med, men da Randi ble lagt inn på sykehus, reiste hun hjem før de andre med fly,

og fikk være med det siste halvannet døgn av morens liv.

- Det var et sjokk å komme på sykehuset. Mamma så så liten ut i den svære senga, og hun greide nesten ikke å snakke. Jeg var der fra jeg kom fredag til mamma døde søndag morgen, og jeg husker jeg gråt mye. Det var så vondt. Jeg skjønnte ikke hvorfor det skulle skje. Jeg syntes mamma fortjente å leve.

«Det var liksom bare slutt»

De var mange sammen på slutten. Søstrene til Randi kom fra innland og utland. Og selvsagt var Une og Håvard med. Og nære venner av Randi. Pernille lå nest siste natta inne hos moren.

- Jeg sov ikke så mye da.

Hun og Ingeborg ble kalt inn da det gikk mot slutten.

- Jeg hadde kanskje ventet at hun skulle si noe eller se på oss. Men hun sov tungt, og pusten gikk saktere og saktere. Det er mye jeg ikke husker omkring dette nå, kanskje det kommer etterhvert.

- Husker du hvordan det var for deg da det var endelig?

- Jeg tenkte at nå er det sånn at jeg bare skal begynne å gråte, men så greide jeg det ikke. Det var liksom bare slutt, uten noe dramatik.

Livet måtte gå videre for Pernille. Moren døde søndag, og på tirsdag var Pernille på skolen igjen på Rosthaug og fortalte klassen hva som var skjedd.

- Var det vanskelig?

- Både og. Jeg gråt halvveis da jeg fortalte det, og klassen blei nok litt sjokka. Men selv om de ikke sa så mye etterpå, følte jeg støtte.

Den følgende fredag var det begravelse på Gulsrud kapell, og flere hundre mennesker var møtt fram

for å følge Randi til graven. Pernille og Ingeborg sto midt oppi det hele som hovedpersoner.

- Det var litt rart å stå der mens masse folk kom og hilste og hilste. Og jeg gråt jo en del da. Det var fint at det var så mange som kom. Og så var det masse bærebuketter, og en av dem var fra klassen. Det hadde jeg ikke venta, og jeg satte veldig pris på det.

«Klassen blei nok litt sjokka»

Noe som Pernille syntes var godt den dagen, var å kunne stå sammen med faren sin. Han og Randi hadde skilt lag da Pernille var 3-4 år, og Pernille hadde vokst opp med en vanlig besøksordning hver 3. helg.

- Det som har skjedd nå, har vel bragt meg litt nærmere pappa.

Pause. Det har blitt en del småpauser underveis. Både Pernille og

jeg må stadig stoppe opp i strevet med å finne ord, og med følelsene som strømmer på.

- Når du nå ser tilbake på den siste tida, Pernille, hvordan var det å være deg?

- Jeg syntes ofte det var vanskelig å svare når folk spurte hvordan det gikk under mammas sykdom. Noen ganger kunne det være OK, men andre ganger kunne jeg ikke fordra det. Mamma sa: Si det går oppover, for det gjør det uansett. Den siste tida hadde vi husmorvikar. Det var kjempedeilig. Det var så godt å komme hjem til et hus som lukta reint, og hvor jeg slapp å lage middag! Men det var ille å gå og vente på svar fra undersøkelser. Mamma var tapper hele tida, og holdt motet oppe hos oss. Jeg tror nok at jeg ikke ville vise hvor redd jeg var den siste tida. Jeg var redd for å våkne opp om morgenen, og så var mamma død. Jeg pleide å være den første som sto opp, og jeg husker det var vanskelig å banke på døra til mamma, - jeg var redd det ikke kom svar lenger.

- Var det noe som gjorde det vanskeligere for deg da Randi var syk?

- Mobbing. Jeg ble mobba en del da jeg gikk på ungdomsskolen. Det er ikke sikkert de som gjorde det, var klar over hvordan det var for meg. Jeg ble derfor gående en god del aleine, og følte meg annerledes enn de andre. Men dette har blitt bedre på videregående. Vi har godt miljø i klassen på Rosthaug.

«Jeg går ikke rundt sånn til daglig og tenker på det»

- Har du noe råd å gi til andre som har foreldre som får en dødelig sykdom?

- Hvis de har et dårlig forhold, så bør de skvære opp. Nå hadde heldigvis ikke jeg det. Derfor har jeg av og til litt vanskelig for å skjønne andre som klager sånn over de teite mødrene sine. De skulle bare visst hvordan det er å ikke ha noen. Og så er det viktig å få snakke om det. Men det er ikke alltid jeg har hatt lyst.

- Hvem har du snakket mest med?

- Une. Det har vært godt å ha Une og Håvard dette året. Vi har jo vokst opp sånn halvveis i den familien.

- Du har fått snakket og grått i

mange runder dette året. Har du følt at det hjelper?

- Jeg er glad jeg har kunnet gråte, og har hatt noen å snakke med. Men folk reagerer ulikt, og jeg tror det er viktig at hver enkelt føler på hva som er naturlig for vedkommende.

- Du kaller deg kristen?

- Jeg har vokst opp med en kristen mor, og føler jeg fortsatt står i barnetroen, selv om jeg både kan tvile og være sinna på Gud i blant.

- Var du sinna på Gud da Randi døde?

- Ja, jeg var sinna, men kanskje mest fortvila. Jeg skjønnte ikke hvorfor. Men også her hjelper det å snakke med andre.

- Nå har det snart gått ett år.

- Ja, tida har gått fort. Jeg har kommet inn i hverdagen igjen, og jeg går ikke rundt sånn til daglig og tenker masse på det. Men det kommer om kvelden når jeg har lagt meg. Kanskje jeg skulle ha grått mer. Men så tenker jeg: nå orker jeg ikke å gråte, for nå vil jeg sove.

«Ja, vi var sinna på Gud, men mest fortvila.»

Hverdagen går videre. Om vel ett år er Pernille ferdig på videregående, hvor hun har lagt vekt på samfunnsfag og biologi/kjemi. Kanskje det blir folkehøgskole ett års tid før hun fortsetter med utdanninga. I mens går dagene med skole og fritidsaktiviteter. Pernille er aktiv i Natur & Ungdom med ukentlige møter. Hver søndag er hun kirketjener og ringer til messe i Heggen. Hun har også vært med litt på internasjonal folkedans, og når hun har tid, er hun også med i Fotoklubben. Innimellom synes hun det er godt å ta litt ekstra jobb med å passe unger. Eller rett og slett slappe av litt foran TVen.

Ferieplaner mangler ikke: til sommeren er hun og Ingeborg og fetterne Kjetil og Geir på Fure invitert til tante Anne i USA.

- Tenk fem uker! Det blir kjempebra.

Årsdagen for Randis død nærmer seg, og Pernille synes det hele har kommet nærmere igjen.

- Men det som jeg føler sterkere nå, og det synes jeg er godt, er at noe av mamma vil leve videre i meg. Det kan jeg føle inni meg.....

berger

Midt i hverdagen

Sorg rammer en personlig og individuelt – allikevel blir den mindre tung å bære hvis man kan dele den med andre.

Det nytter ikke å sammenligne, stille opp imot hverandre forskjellige typer sorg.

Sorg i forbindelse med dødsfall, blir en sorg som ikke går over. Den er som et åpent sår som etterhvert blir til et arr. Det går ikke bort, bare blekner og blir en del av ens livserfaring som også kan gi mulighet for vekst.

Aasmund Olavson Vinje skriver i sitt dikt «Den Særde» 3. vers om blomster som skal blomstre i arrene når tåren (liksom jorda får vann) gjør at det spires.

Den særde

Mitt hjarta har vore i livsens strid,
og mangt eit sår har det fenge;
det låg sjukt og sårt i so mang ei rid,
men endå det har til denne tid
frå leiken med livet gjenge.

Men ær på ær etter sår på sår
der er på kver einast' sida,
og upp dei brjota kver evig vår,
når lauvet spretter og isen går
og gauken gjeler i lida.

Men blommar bløma i desse ær,
og blømande blom er tåret.
Det soleis ogso med jordi er:
når regn og dogg ho frå himlen fær,
so veksa blommar i såret.

A. O. Vinje

6 år etter Bjørns død:

– Det er viktig å få den tid man trenger til å bearbeide

• Mari Wærsted Axelsen

En ny dimensjon

Selv har jeg opplevd at mannen min døde for 6½ år siden (min mor døde for 4½ år siden og klassekameraten til sønnen min døde for 4 år siden.) Barna var 2½, 5 og 6½ år gamle da mannen min døde.

Det å få beskjed om at vi bare hadde kort tid igjen sammen var starten på mye smerte og fortvilelse, – men også en sterk indre opplevelse av at vi står ikke alene.

Det er som verden raser sammen, en vegg som senkes, lenger kommer vi ikke. – Alle fremtidshåp blir bare revet vekk. Styrken oppi alt dette vonde er å oppdage at verden går ikke under, vi har greid å takle vanskelige år. Mange tunge dager har det vært men jeg har allikevel hatt en indre visshet om at dette klarer vi, og det har gitt meg en ny dimensjon på livet.

Bearbeidelse av sorgen startet allerede før Bjørn døde fordi han var flink til å snakke om hvis . . . Selv om vi greide å beholde en optimisme i hverdagen.

I denne tiden opplevde vi en nærhet som ble enda sterkere, og en åndelig vekst i vår tro som har hjulpet meg til å mestre dagen alene etterpå.

En ekstra engel

Vi informerte barna ærlig, men så skånsomt som mulig. For meg ble det da også viktig å ta barna med på det som skjedde – gråte sammen og snakke om pappa – men hele tiden presisere at dette skal vi klare sammen.

Barn kan også få skyldfølse når en av foreldrene dør. Det å få frem de tanker de måtte gå å gruble på,

prate og forklare, bidrar til at de bevarer tryggheten.

Det ble naturlig for meg å si til barna at vi har en ekstra engel som passer på oss, nå når pappa er i himmelen. Ikke en som beskytter oss mot alt vondt, men som er der og hjelper oss å komme videre.

Barn kan ikke spares for det vonde, men de tåler utrolig mye når de tas med og får konkrete og oppriktige svar.

Bearbeidelse tar tid

Første året brukte jeg til å mestre alle nye situasjoner, m.m. alene for barnas skyld. Andre året syntes jeg at jeg kunne slappe av mer, og da kom sorgen, savnet og ensomheten enda sterkere og nærmere meg.

Selv har jeg nå prøvd perioder med søvnløshet! Det å sørge, være fortvilet, kan være altoverskyggende i perioder, lenge etterpå.

Det er viktig å få den tiden man trenger, få lov å prate, gråte og bearbeide det slik.

Jeg deltok i en sorgruppe i et år i Trondheim og har også hele tiden hatt gode venner som har stilt opp utrolig mye. Det å få sette ord på sorgen, møte forståelse og også få hjelp til praktiske ting, har vært til

Mari Wærsted Axelsen

stor støtte. Det er utrolig hva som går når man bare kan le litt på samme språket innimellom.

Jeg husker at av og til ble jeg konfrontert med minner uten å være forberedt, – en melodi ble spilt eller lignende. – Da sprutet tårene og sorgen veltet frem i all sin tyngde. Det er selvfølgelig lov å gråte, men det er ikke alltid det passer, eller en selv har lyst til å vise sorgen der og da.

Vanskelige forventninger

Forventningene fra omgivelsene om at man det første året skal vise sorgen, kan også være vanskelig å takle. Sorg kan gi så mange slags uttrykk og reaksjoner. Det skjer en bearbeidelse av sorgen ved at man i perioder flykter inn i jobben, ofrer seg for barna, ikke orker å være hjemme, isolerer seg. – Alt er reaksjon som man får være klar over, jobbe med – og se hva er viktigst i øyeblikket og gi seg selv tid.

Selv gikk jeg en periode da barna var i barnehage fra butikk til butikk og på kafé og drakk kaffe hver dag. – Fortvilelse, sinne, angst, hat – er følelser som lett kommer –

og må få komme fram! – Men man må ikke bli der – men finne nye oppgaver, nye mål.

Vi må ikke fortrenge

Å videreføre felles ønsker ble min oppgave og samtidig ta utfordringer med å skape noe nytt.

Det å bygge seg en drømmetilværelse der alt ville vært såre enkelt om ikke døden hadde satt en stopper, og leve på det – blir å distansere seg fra virkeligheten. Både savn og lengsel hører med til det å leve, vi må ikke fortrenge, men passe på å leve her og nå. Svein Ellingsens salme «Nå åpner savnet sine øde vidder» sier mye om bearbeidelse og at vi får den hjelpen vi trenger, og det har jeg erfart.

«La ikke hjertet bli grepet av angst. Tro på Gud, og tro på meg.»

Dette bibelverset fikk jeg tilsendt i et brev dagen før Bjørn døde. Det gav meg trygghet og krefter da, vissheten om at vi ikke var alene ble enda sterkere, og disse ordene har jeg tatt fram mange ganger siden.

Nå åpner Savnet sine øde vidder

*Nå åpner Savnet sine øde vidder
En ukjent strekning ligger foran deg.
Frykt ikke ensomheten på din vandring
du skal få styrke på din smertes vei.
Her i din nød, hvor alt er fylt av fravær,
er Gud deg nær og rekker deg sin fred.*

*Du snur ditt ansikt og må se tilbake.
Ti tusen ganger skjer det om igjen.
Du går allikevel i livets retning
når du lar Sorgen bli din følgesvenn.
Din fot blir ledet over gåters avgrunn
og i din uro får du eie fred.*

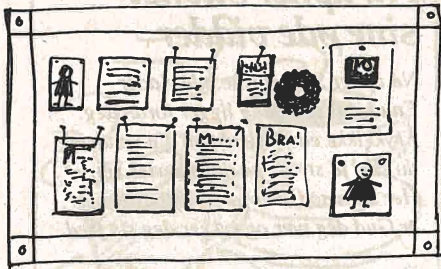
*Litt etter litt, igjennom Savnets smerte,
må du bli løst fra mange sterke bånd.
Men gjennom sorgen når du nye dager
der nye hender venter på din hånd.
Og fra vår fremtid kommer Kristus til deg
og fyller alt med nærvær og med fred.*

Svein Ellingsen

Foto: O. J. Tveit

Oppslagstavla:

Brød for verden

Kirkens Nødhjelps fasteaksjon går mot slutten. Ved fastetidens begynnelse fikk husstandene i Modum utdelt en bøsse i posten. Nå er tiden til å finne fram bøssten og levere den. Bøssten kan leveres ved påsketid i kirkene eller i Modum Sparebank. Ca 1. mai vil pengene bli telt opp og sendt Kirkens Nødhjelp. Hver eneste bøsse har gironummer påtrykt, så det er mulig å sende inn beløpet direkte. I fjor formidlet denne aksjonen ca kr. 10.000 fra Modum prestegjeld. Det skulle være mulig for oss å øke dette beløpet!

Loppemarket

Husk loppemarked på Menighets-senteret i Vikersund lørdag 9. mai. Lopper mottas med takk. Det blir også kakelotteri og salg av kaffe og vafler.

Samtalegudstjeneste

med konfirmantene i Snarum har blitt utsatt fra 5. april til 21. mai kl. 19. Det blir altså satt opp en egen kveldsgudstjeneste på en hverdag like før selve konfirmasjonsdagen hvor vi samler alle konfirmantene i kirken og samtaler om det som har vært hovedinnholdet i konfirmanttidens undervisning. Samtalegudstjenesten er ikke en slags offentlig eksamen, men heller en demonstrasjon av det konfirmantene har arbeidet med dette året. Gudstjenesten er imidlertid åpen for alle.

S.S.

Påskeutstilling

Modum Kunstforening har på beddingen en utstilling som de tror vil interessere mange. Kunstforeningens leder Anne Johnsen forteller at de vil vise hva kunstnere med helt ulike uttrykksformer og materialer legger i en forståelse av påsken. Det som er felles, er at de alle er forankret i de dypere verdier som ligger i vår kulturs tradisjon om påsken og dens budskap.

- Vi håper at riktig mange vil ta turen til den gamle kommunegården ved rådhuset og oppleve en annerledes utstilling. Åpningen vil finne sted på palmesøndag kl.13. Hvorfor ikke komme etter gudstjenesten? Vi kan by på kaffe og kaker. Og går det som vi ønsker, blir det knyttet både ord og toner til åpningen.

Wolfgang Müller, Modum Bads gartner og blomsterkunstner, vil sette sitt preg på utstillingen med et pyntet påsketre, noe som er en tradisjon fra hans hjemland Tyskland. Og det blir en bokkrok.

Kunstnerne som deltar, er Frøydys Lunde med malerier og gouache, Ragnhild Arneberg med tekstiler, Valborg Sirnes med malerier og serigrafier, Bjørn Bjørneboe med tegninger, Ingerid B. Lund med tekstiler, Lill Hem med tekstiler og Ørnulf Ranheimsæther med grafikk.

Utstillingen holdes åpen i perioden 12.-26.april, og på følgende dager: Lørdag og søndag kl.13-15, og torsdag kl.17-19.

Misjonsselskap 150 år

Misjonsselskapet ble stiftet i Stavanger i 1842. Allerede etter 3-4 år fikk dette nye arbeidet bidrag fra Modum. Årsmeldingen fra 1846 melder om bidrag fra Velvens misjonsforening i Modum, et arbeid som antakelig er knytta til lekmannsforkynneren Daniel Velven. Året etter er det rapportert bidrag fra Modum misjonsforening og fra "Semofjerdningen" misjonsforening.

Utover på 1850-60tallet ble misjonsarbeidet desentralisert. Det oppsto kvinneforeninger for misjonen i nesten hver krets. Disse foreningene lever til dels ennå og vi har i Modum hatt mange jubileer for disse foreningene de siste åra.

Denne gang er det selve hovedorga-

nisasjonen som jubilerer. Her i Modum vil vi markere de 150 år i forbindelse med en gudstjeneste søndag 27. september. Represen-tanter fra Drammen krets av NMS vil besøke Modum den søndagen og i dagene forut.

Soknediakonstilling i Modum?

Modum hadde diakonstilling fra 1962 til 1976 og Modum Diakonats drev et stort arbeid i disse årene. I 1976 ble diakonstillingen trukket inn. Samme år opprettet kommunen kateketstilling. Denne stillingen blir stående. Forhåpentligvis kommer den over på statsbudsjettet.

Menighetsrådene har i flere år vært opptatt av diakoniens sak i menighetene. Det er opprettet utvalg som skal arbeide med diakoni og flere tiltak er i gang. I to år var Liv Therkelsen engasjert som diakoniarbeider for å styrke dette arbeidet. Bispedømmerrådet har gitt støtte både til lønn til stillingen hennes og til å lage prosjektet "Soknediakoniutvikling i Modum". Behovet for å styrke den faglige, diakonale innsats har kommet til uttrykk i Kommuneplan for Modum.

Styret for Modum Diakonats har vært en pådriver i arbeidet for å opprette diakonstilling. Styret har nå opprettet et lønnsfond som skal gi grunnlag for en fast stilling. Dette lønnsfondet kan finansiere ca 25% av utgiftene ved en stilling. Menighetsrådene har nå besluttet å søke Modum kommune og Tunsberg bispedømmeråd om å være med på å opprette soknediakonstilling i Modum.

Fellesmøtene

Årets fellesmøter er bragt til ende, og leder av arrangementskomiteen, Aage Eilertsen fra Frelsesarmeen, kan fortelle at de er godt fornøyd. Og "de" betyr i dette tilfelle en skikkelig tverrkirkelig i Modum: Den norske kirke, Indremisjonen, Misjonssambandet, pinsevevnnene, Misjonsmenigheten og Frelsesarmeen.

- Jeg har særlig lyst til å peke på et nytt arrangement av året, et felles pensjonisttreff på lørdag ettermiddag med 150 mennesker. Det var

svært vellykket. Ellers bør det vel også nevnes at vi i år hadde et opplegg med barnepass for foreldre som hadde lyst til å kunne gå uforstyrret på møtene. Fredags kvelden var det spesielt mye ungdom med, for da opptrådte Heggen Gospel. Det er selvfølgelig vanskelig å bedømme etterpå hvordan det har gått. Guds ord virker jo også uten at det er så veldig synlig. Men sånn utad sett kan vi ihvertfall si at det har vært med like mye mennesker som tidligere år.

Olav Jakob-show av kjempedimensjoner

Søndag 15.mars ble storsalen det nye kulturhuset fylt til siste plass og vel så det (mange ekstra-stoler) på de to forestillingene Olav Jakob Tveit hadde med sine lysbilder fra Stryn. " Dette var sjelerått vakkert," som menighets-bladredaktøren sa i sin takketale etter siste forestilling. "Den beste preken jeg noensinne har opplevd om Guds skaperverk." Olav Jakob fikk både takkeord og gaver fra redaksjonen etterpå, fordi han hadde donert hele overskuddet fra lysbilde-showet til menighetsbladet.

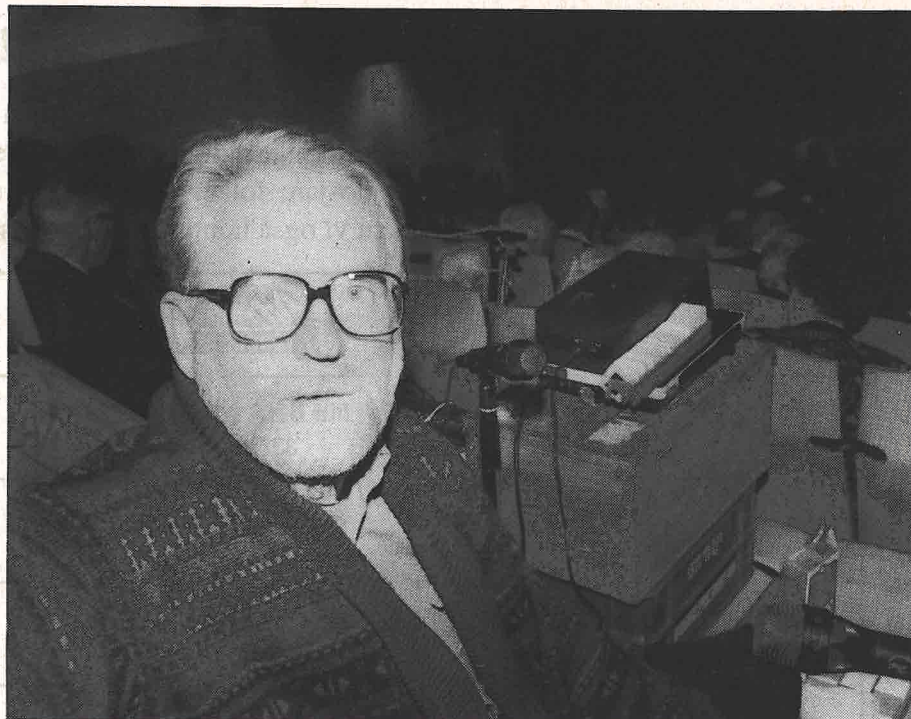

Foto: DT & BB

Hele 25.000 kr. ble det! Helge fra redaksjonen minnet Olav Jakob om hans spesielle forhold til katter. Og i mangel av katt på prestegården i Stryn, fikk han en sammenleggbare trepuslespill-katt i gave. Også Olav Jakobs stedlige "impresario", Per Ole Buxrud, fikk en varm takk for sitt initiativ.

Lysbildene var en kjempeopplevelse! Olav Jakob og Per Ole: Dere kan bare sette i gang med å forberede et nytt lysbilde-show om et år. Lag en tradisjon! Men da bør dere ha enda flere enn to forestillinger, - for denne gangen ble "storstua" alt for liten.

Norges klimamålsetting må fastholdes!

En uttalelse fra Kirkens diakoni- og samfunnsråd under Kirkerådet.

Vi konfronteres stadig med dystre rapporter om miljøtilstanden på jorda. I dag står menneskeheten og hele vår klode overfor en katastrofe. Det dreier seg om en global krise, selv om den rammer noe ulikt. Kunnskapen om miljøødeleggelsene og bevisstheten om at vi har fått et forvalteransvar fra Gud, må føre oss inn i en ny forpliktelse til å tenke helhetlig og alternativt. Vi må rette oss etter naturens lover, slik at naturen blir holdt ved lag som livsgrunnlag.

En av de største utfordringene vi står overfor, er å

reduere drivhuseffekten og klimatrusselen. Forbruk av fossilt brensel medfører utslipp av CO2 (karbondioksyd) som er en viktig årsak til drivhuseffekten.

Selv om verdens miljøproblemer aldri kan løses av det enkelte land alene, er det likevel grunn til å framheve betydningen av nasjonale målsettinger. Norges målsetting om å stabilisere utslippene av CO2 innen år 2000 på 1989-nivå er, sammen med andre lands nasjonale målsettinger, svært viktig i arbeidet for å nå fram til en internasjonal klimaavtale.

Av den grunn ser Kirkens diakoni- og samfunnsråd med uro på det press Norges CO2-målsetting nå utsettes for fra flere hold. Blant annet viser debatten om etablering

av gasskraftverk i Norge dette. Et slikt gasskraftverk vil øke de norske CO2-utslippene med 4-7 prosent. Denne økningen vil gjøre det svært vanskelig å nå vår nasjonale målsetting om stabilisering innen år 2000.

Kirkens diakoni- og samfunnsråd har også registrert at en tilstrebing av kostnads-effektive løsninger er blitt et av hovedelementene i norsk klimapolitikk. Det er ingen tvil om at miljø-investeringer i f.eks. Polen, på grunn av dette landets foreldede teknologi, gir mer uttelling enn i Norge. Av den grunn vil det være riktig å tilstrebe kostnadseffektive løsninger.

Det er imidlertid all grunn til å advare mot effektivitetslogikken hvis den også underminerer norske nasjo-

nale målsettinger. Fra flere hold blir kostnadseffektiviteten brukt som brekkstang for å fjerne Norges CO2-målsetting idet det vises til at det gir mer uttelling å bruke midlene i f.eks. Øst Europa. Dersom denne argumentasjonen vinner fram, vil det være et betydelig tilbakeslag i arbeidet for en internasjonal klimaavtale.

Anbefalingene fra Verdenskommisjonen for miljø og utvikling tilsier at Norge bør halvere utslippene av CO2 innen år 2025. Sett i denne sammenhengen er Norges målsetting svært beskjeden. Også av den grunn ville det være svært beklagelig om Norge, som et av verdens rikeste land, ikke holder fast ved målsettingen om at CO2-utslipp skal stabiliseres på 1989-nivå innen år 2000.

Vi trenger mer annonse-inntekter!

Nedenfor ser dere de annonsører som hittil har sagt seg villig til å støtte menighetsbladet med en liten annonse. (Takk og applaus til dere!) Vi tror imidlertid at langt flere egentlig vil være interessert. Tidligere har hele sida vært fylt. Hiv dokker i kalosjan; folkens! Ring eller skriv til kasserer Sverre Asbjørnsen, Strandgt. 3340 Åmot, tlf. 78 57 36. Nå kan vi også ta inn større annonser for et enkelt-nymmer.

 BENT STRÆDE Aut. Rørlegger Sanitær, varme og opplysningsanlegg 3370 VIKERSUND - TLF. 03 - 78 75 03	 Vikersund FORBRUKSFØRENING	MODUM KOMMUNE
 OPTIKER NOF FROND WEGGENSEN	Modum Bads Nervesanatorium 3370 Vikersund	JOSEF ANDREASSENS efft. Kioskvarer & Blomster Tlf. 78 02 77, Geithus
ÅMOT APOTEK 3340 Åmot Tlf. 78 51 00	Åmot Installasjon a/s Tlf.: 78 47 55 - Åmot	GRAVMONUMENTER Inskripsjoner ordnes - Olaf Halvorsen tlf. 78 74 27
Frydenberg Rekonvalesenthjem Tlf. 78 79 11 - 3370 Vikersund	MODUM BEGRAVELSESBYRÅ VIKERSUND - TLF. 78 25 86	Modum Samvirkelag 3360 Geithus
GRØTERUD BYGGSERVICE A.S 3370 Vikersund Tlf.: 78 24 00 Mobiltlf. 094-38 243	 Wahls Tlf. 78 72 70 MØBELFORRETNING A/S	Toves Parfymeri og Bijouteri Vikersund
Børre Bjertnæs Renovasjon Snarum, 3370 Vikersund Tlf. (03) 78 28 48 - Mobiltlf. 094-98 106	 Drammens Tidende Buskeruds Blad	 NYGÅRD SPORT 3340 ÅMOT - TLF. (03) 78 41 18
Vikersund apotek Tlf. 78 70 35	A.s Modumsrutene Øyaveien - 3370 Vikersund - Tlf. 03-78 74 08 Flute- og turkjøring	 GJENSIDIGE forsikring
T. Paulsen Septikservice Drolsum, Vikersund Tlf. (03) 78 25 23 - Mobiltlf. 094-13 589	 Vikersund RAMMEVERKSTED 03 - 78 82 52	 BPE BYGDEPOSTEN VIKERSUND - TLF. 03-78 71 11
JAN H. ERIKSEN Klær og Sko Tlf. 78 02 07, Geithus	 FOTO OG FRIMERKER A.S TLF. 03 78 56 53 - ÅMOTSENTERET TLF. 03 78 06 64 - VIKERSUND	 M MODUM MARKISESERVICE 3370 VIKERSUND - TLF. 78 80 79
Hovde prosjektering as Rådgivende Ingeniører/Landskapsarkitekter	Frøyshov bok og papir Vikersund	Åmot Forbruksforening Åmot - Tlf. 78 43 20

150 KRONER

holder til et lite stykke indrefilet i Norge. I Afrika er det nok til å mette en hel familie i en måned.

Postgiro Bankgiro **100**

Kirkens Nødhjelp
Fasteaksjonen

BRØD
FOR
VERDEN
25 ÅR

300 KRONER

rekker til tre nyttårsraketter. For samme prisen som noen sekunders nyttårsmoro i Norge koster, kunne vi skaffet 25 kg tørrmelk (ca. 250 liter melk) til Eritrea.

Postgiro Bankgiro **100**

Kirkens Nødhjelp
Fasteaksjonen

BRØD
FOR
VERDEN
25 ÅR

SKOLETRØTT

Mange sier at den norske skolen ikke er flink nok til å motivere elevene - og at det er derfor de blir skoletrøtte. I Afrika finnes det millioner av topp motiverte elever. De mangler bare skolen.

Postgiro Bankgiro **100**

Kirkens Nødhjelp
Fasteaksjonen

BRØD
FOR
VERDEN
25 ÅR

Når livet blir vanskelig...

Telefonen kimer iltert grytidlig en lørdag morgen. Hvem er det som ringer så tidlig? Kanskje har det skjedd noe galt et sted? Snart får jeg dette bekreftet.

En av brødrene mine har tatt sitt liv om natta. Det blir kaos inni meg, og jeg får bare så vidt lagt på røret før jeg lar tårene strømme fritt. Hvorfor, hvorfor? Jeg får nok aldri svar på alle hvorfor.

Plutselig dukker bilder fra barndommen opp. Gode minner sammen med broren som nå er død. Vi satte så pris på livet da. Og det å bli voksen skulle vel bli stas.

Vi har vært voksne en stund nå. Jeg visste at min bror hadde hatt det vondt lenge, og at han ikke så noen mening med livet lenger. Men det hadde jo vært bedre i det siste. Alt var mye lysere og bedre, var de siste meldingene jeg hadde fått. Men nå var livet slutt likevel.

Jeg finner med en gang ut at jeg skal være åpen om det som har skjedd. En vil jo ganske sikkert få spørsmål om dødsårsaken, det er godt å slippe å lyve. Alle i familien vil være åpne, ingen vil bære en ny byrde med å fortie noe.

Så var dagen for begravelsen der. Den verste dagen. I kirka og ved graven var det så mye tårer og så mye følelser at jeg etterpå husker svært lite. Det jeg husker er alle gode håndtrykk og gode omfavnelser. Det var helt full kirke, ja mer enn det. Folk sto også utenfor. Den store deltakelsen fra bygdefolket varmet. Det gjorde det vonde litt mindre vondt.

Jeg sitter igjen med en stor takk for alt vi fikk ha sammen, særlig i barndomshjemmet. De gode minnene skal få leve sterkest i meg.

Mitt liv skal fortsette. Et liv som for meg er menigsfylt og verd å leve.

Helge

Takk

– tross alt.

Herre,
jeg takker deg ikke for smertene,
men for alt det jeg lærte
gjennom dem.
Jeg takker deg ikke for sorgen,
men for at jeg utviklet meg
som menneske gjennom den.
Jeg takker deg ikke for de tunge dagene,
men for at du førte meg
gjennom dem.
Jeg takker deg ikke for nederlagene,
men for at du kan vende
nederlag til seier.
Jeg takker deg ikke for alt jeg har tapt,
men for alt du har gitt.

Helge Gutuen

Kirkekalenderen

12. april - Palmesøndag

Joh 18,30-40
Nykirke kl 11 - Moviken
Rud kl 11 - Sund
Olavskirken kl 11 - Rishaug

16. april - Skjærtorsdag

Joh 13,1-15
Heggen kl 11 - Mamen
Nykirke kl 19 - Sund
Snarum kl 19 - Moviken
Olavskirken kl 20 - Øverbø

17. april - Langfredag

Joh 18,1-19,30
Vikersund kl 11 - Sund
Vaaraan kl 11 - Moviken
Åmot kl 11 - Mamen

19. april - Påskedag

Joh 20,1-10
Heggen kl 11 - Mamen
Nykirke kl 11 - Moviken
Snarum kl 11 - Sund

20. april - 2.påskedag

Vestre Spone kl 11 - Sund
Rud kl 11 - Moviken
Gulsrud kl 11 - Mamen

26. april - 1.s.e påske

Joh 21,1-14
Heggen kl 11 - Mamen
Åmot kl 11 - Sund
Olavskirken kl 11 - Børresen

1. mai

Heggen kl 12 - Mamen

3. mai - 2.s.e.påske

Hebr 13,20-21
Nykirke kl 11 - Mamen
Snarum kl 11 - Moviken
Vikersund kl 11 - Løvik
Olavskirken kl 11

10. mai - 3.s.e.påske

Joh 14,1-11
Heggen kl 11 - Moviken
Vestre Spone kl 11 - Mamen
Gulsrud kl 11 - Sund
Olavskirken kl 11

17. mai - 4.s.e.påske/Grunnlovsdag

Joh 15,10-17
Heggen kl 11 - Mamen
Nykirke kl 11 - Moviken
Snarum kl 11 - Sund
Rud kl 18 - Løvik
Olavskirken

24. mai - 5.s.e.påske

Matt 6,6-13
Heggen kl 11 - Mamen og Løvik.
Konfirmasjon
Snarum kl 11 - Sund. Konfirmasjon
Åmot kl 11 - Moviken
Olavskirken kl 11

28. mai - Kristi himmelfartsdag

Salme 110,1-4
Vikersund kl 11 - Sund
Olavskirken kl 20 - Mamen

31. mai - 6.s.e.påske

Joh 17,9-17
Heggen kl 11 - Mamen og Løvik.
Konfirmasjon
Nykirke kl 11 - Moviken.
Samtalegudstj.
Vaaraan kl 11 - Sund
Olavskirken kl 11

Slekters gang

DØPTE HEGGEN:

16/2 Trine Enger (Vikersund men. senter)
23/2 Tommy Steinsvik
Katrine Hellum
1/3 Jane Wahlstrøm Raaen
15/3 Aina Osa
Elise Warberg
Pål-André Øderud (Rud)
Ingeborg Fjelde Heimstad (Olavskirken)

18/3 Beate Grøterud (Rud)
Richard Grøterud (Rud)

DØPTE NYKIRKE:

15/3 Stig Aspelien
Håkon Andre Vollan
Guro Vollan

DØPTE SNARUM:

9/2 Sondre Nygård (V. Spone)
16/2 Steffen Pedersen
Joakim Vangen Grønvold
1/3 Jane Kathrud (V. Spone)
22/3 Magnus Mørch (V. Spone)

VIGDE HEGGEN:

7/3 Tom Gulbrandsen og Anita Aasmundrud

DØDE HEGGEN:

6/2 Martha Maria Gravermoen (Rud)
14/2 Kjell Larsen
21/2 Rolf Hovde
26/2 Grethe Rygh
28/2 Tone Grønlund (v/pinsemen.)
4/3 Hilmar Jaksland (Ring.krem.)
5/3 Dagny Strand
6/3 Ingrid Bakken (Modumheimen)
Birgit Solli
12/3 Reidar Thorsby
17/3 Ingeborg Bottegård
20/3 Aslaug Engen
27/3 Erling Ramberg
1/4 Anders Thomasrud (Rud)
2/4 Elsa Hermansen

DØDE NYKIRKE:

13/2 Kirsten Louise Klægstad
18/2 Reidar Lundh (Åmot)
19/2 Karl Bernhard Ellefsen
20/2 Hilding Karlsen (Åmot)
28/2 Agnes Aasterud (Åmot)
3/3 Sigurd Berg Diesen (Åmot)
Olav Holmen
10/3 Ove Aasen (Åmot)
Alexie Karlsen (Åmot)
17/3 Reidar Skalstad (Åmot)
20/3 Dorthea Amundsen

DØDE SNARUM

19/12 Einar Rustand (V. Spone)
31/1 Gunnar Karlsen
12/2 Peder Andreas Hillestad (V. Spone)
13/3 Birger Glesne